

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
кафедра психології**

СИЛАБУС

ГЕРОНТОПСИХОЛОГІЯ / GERONTOPSYCHOLOGY

Інформація про викладача	
Викладач	Слободиська Оксана Арнольдівна
Науковий ступінь	кандидат історичних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри психології
Адреса кафедри	м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 25 к. 4 ауд. 409
Контактний телефон	0631838670 (viber)
E-mail:	o.slobodyska@vtei.edu.ua
Електронна сторінка курсу в системі дистанційного навчання	https://m.vtei.edu.ua/course/view.php?id=869
Консультації	Понеділок з 13:00 до 15:00
Інформація про освітній компонент	
Статус компонента	Вибірковий
Освітній ступінь	магістр
Навчальний рік	2026/2027
Анотація курсу	Метою вивчення освітнього компонента «Геронтопсихологія» є формування цілісного системного уявлення про психологічні аспекти старіння та літнього віку, оволодіння теоретичними знаннями та практичними навичками для аналізу вікових змін, криз та проблем соціальної адаптації людей похилого віку. Кінцева мета — розвиток здатності критично оцінювати та застосовувати знання геронтопсихології у професійній діяльності психолога для забезпечення психологічної підтримки, активного довголіття та підвищення якості життя літніх людей та їхніх родин.
Мова викладання	Українська
Результати навчання	<i>знати:</i> – Зміст та різницю між поняттями «геронтологія», «геріатрія», «геронтогенез», «хронологічний вік» та «біологічний вік». – Закономірності, чинники та механізми психічного розвитку особистості в літньому віці. – Нормальні інволюційні зміни в організмі та нервовій системі людини у процесі старіння, а також основні психічні порушення літнього віку. – Динаміку та особливості емоційної сфери, зміни в уявленні про себе та проблеми пошуку смислу життя в літньому віці. – Теорії та особливості інтелектуальної діяльності, динаміку пізнавальних процесів (наприклад, плинного/кристалізованого інтелекту) та феномен мудрості.

	– Зміст, чинники і форми самореалізації літньої людини (наставництво, геронтоосвіта, творчість). – Чинники, що впливають на міжособистісне спілкування та проблеми самотності й соціальної ізоляції у пізньому віці. – Психологічні проблеми соціальної адаптації (вихід на пенсію, адаптація до пансіонату) та сутність ейджизму і стереотипізації. – Принципи та методи надання психологічної та соціальної підтримки літнім людям та їхнім родинам; та уміти: – Аналізувати та інтерпретувати вплив біологічних та соціальних чинників на індивідуальну траєкторію старіння. – Розрізняти нормальні вікові зміни від ознак патологічних психічних порушень (наприклад, деменції). – Застосовувати знання про зміни особистості та когнітивної діяльності для адекватної психологічної діагностики літньої людини. – Розробляти індивідуальні рекомендації щодо форм самореалізації, які відповідають потребам та можливостям літньої людини (наприклад, програми наставництва). – Надавати психологічну підтримку літній людині у кризові періоди (вихід на пенсію, втрата близьких, хвороба) та у ситуаціях самотності. – Розробляти та реалізовувати просвітницькі та профілактичні програми, спрямовані на подолання ейджизму та підтримку родичів, що здійснюють догляд (програми підтримки доглядачів). – Орієнтуватися у системах соціальної підтримки та геронтоосвіти.
--	---

Тематичний план та оцінювання результатів навчання

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю	Бальна оцінка
	Усього годин / кредитів	з них				
		лекції	практичні заняття	самостійна робота студентів		
Тема 1. Літній вік як період розвитку людини.	12	2	2	8	В, П, КТ, УД, РМГ	9
Тема 2. Анатомо-фізіологічні особливості людини в літньому віці.	12	2	2	8	В, П, КТ, УД, РМГ	9
Тема 3. Вікові зміни особистості в літньому віці.	12	2	2	8	В, П, КТ, УД, РМГ	9
Тема 4. Пізнавальна діяльність особистості літнього віку.	12	2	2	8	В, П, КТ, УД, РМГ	9
Тема 5. Самореалізація людини літнього віку.	12	2	2	8	В, П, КТ, УД, Д	9
Тема 6. Міжособистісне спілкування людей літнього віку.	12	2	2	8	В, П, КТ, УД, РМГ	9

Тема 7. Людина літнього віку в суспільстві.	12	2	2	8	В, П, КТ, УД, РМГ	9
Тема 8. Психологічна і соціальна підтримка людей літнього віку.	12	2	2	8	В, П, КТ, УД, Д	9
Індивідуальне завдання	24			24	ІЗ	28
Разом	120/4	16	16	88		100
Підсумковий контроль - екзамен						

Поточний контроль / критерії оцінювання	В – відповідь на практичних заняттях – 1 бал. УД – участь у дискусії – 2 бали. КТ – комп’ютерне тестування – 2 бали. РМГ – робота в малих групах – 2 бали. Д – доповідь – 2 бали. П – презентація – 2 бали. ІЗ – індивідуальні завдання – 28 балів (проходження онлайн курсу на платформі Prometheus «Соціальна робота з людьми, які мають хронічні захворювання» /на платформі Alison «Догляд за людьми похилого віку та геріатричними людьми: досвід та міркування» https://alison.com/course/elderly-and-geriatric-care-experiences-and-considerations - 13 балів; участь у наукових заходах – 15 балів). Загальна сума за поточну навчальну роботу (аудиторну та самостійну) за семестр – 100 балів. Критерії оцінювання відповідно до Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти.
Основні літературні та інформаційні джерела	1. Бочелюк В. Й., Черепехіна О. А. Геронтопсихологія. К.: ВД «Сварог», 2019. 436 с. 2. Горецька О. Геронтопсихологія: навчальний посібник для студентів спеціальності 053 Психологія. Х.: Видавництво Іванченка І. С., 2017. 210 с. 3. Коваленко О., Лук’янова Л., Помиткін Е., Московець Л. Психологія людей літнього віку. Навчальний посібник. Київ : вид-во ТОВ «Геопринт», 2021. 288 с. 4. Помиткін Е. О., Рибалка В. В. Геронтопсихологія навчання особистості похилого віку: посіб. К.: Талком, 2020. 184 с. 5. Ушакова І. М. Геронтопсихологія. Харків : НУЦЗУ, 2014. 236 с.
Політика освітнього компонента	
Організація навчання	Організація навчального процесу здійснюється відповідно до положення «Про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти». Розроблено завдання для практичних занять з курсу, при викладанні застосовуються сучасні методи навчання; при виконанні завдань використовується автоматизована система управління навчанням MOODLE, передбачено виконання ситуаційних завдань та самостійної роботи. Зараховуються результати неформальної освіти.
Інтеграція ШІ в освітній процес	Інтеграція ШІ в освітній процес здійснюється відповідно до Політики застосування штучного інтелекту (ШІ). Згідно пункту 3. Політики застосування штучного інтелекту (ШІ) правила для здобувачів: 2. Допомога в дослідженнях Узагальнення великих наукових статей або звітів для швидкого

розуміння їхньої суті. Важливо: це не замінює необхідності самостійного прочитання та критичного аналізу ключових джерел. Пошук релевантної літератури або джерел (з обов'язковою подальшою перевіркою їх існування та достовірності, оскільки ШІ може вигадувати джерела).

3. Покращення власного тексту

Перевірка граматики, орфографії та пунктуації у власноруч написаному тексті.

Перефразування власних складних речень для покращення ясності та стилю.

Переклад фрагментів тексту з іноземних джерел з обов'язковим подальшим редагуванням, оскільки автоматичний переклад часто буває неточним.

3.2. Заборонене використання ШІ (що вважається порушенням академічної доброчесності)

Наступні дії є суворо забороненими і розглядаються як грубе порушення принципів академічної доброчесності, що прирівнюється до плагіату та академічного шахрайства:

1. Пряме копіювання (Плагіат)

Подання тексту, повністю або значною мірою згенерованого ШІ, як власної, оригінальної роботи. Це стосується як цілих робіт (курсівих / кваліфікаційних, есе тощо), так і окремих абзаців чи розділів.

2. Використання під час контрольних заходів

Будь-яке використання інструментів ШІ під час іспитів, заліків, модульних контрольних робіт, тестів (включаючи онлайн-тестування), якщо це не було прямо та письмово дозволено науково-педагогічним працівником для конкретного завдання.

3. Фальсифікація та вигадкування

Використання ШІ для створення фальшивих даних, неіснуючих посилань на літературу, фейкових цитат чи результатів досліджень.

3.3. Вимоги до декларування та цитування

Прозорість є ключовим елементом відповідального використання ШІ.

1. Обов'язок декларування

Здобувач **зобов'язаний** декларувати факт використання інструментів генеративного ШІ у всіх письмових роботах, що підлягають оцінюванню (курсіві, кваліфікаційні, наукові роботи тощо).

Виняток: декларування не вимагається для базових завдань, як-от перевірка орфографії чи граматики за допомогою вбудованих редакторів (наприклад, в MS Word).

3. Формат декларації

Декларація має бути розміщена у вступі до роботи або в окремому параграфі «Декларація про використання ШІ» в кінці роботи (перед списком літератури).

Декларація повинна містити:

назву інструменту та компанію-розробника (наприклад, ChatGPT від OpenAI, Gemini від Google);

чіткий перелік завдань, для яких використовувався ШІ;

підтвердження, що здобувач несе повну відповідальність за фінальний зміст роботи.

Приклад повної декларації:

Декларація про використання ШІ

	Під час підготовки цієї курсової роботи було використано інструмент ChatGPT-4 (OpenAI). Його було застосовано для таких допоміжних завдань: генерація ідей для структури роботи на етапі планування; перефразування трьох речень у розділі 2 для покращення стилістики; Весь основний текст, аналіз, інтерпретація даних та висновки є результатом моєї власної інтелектуальної праці. Я перевінив(ла) всю інформацію, отриману від ШІ, на точність та достовірність і несу повну відповідальність за зміст цієї роботи.
Відпрацювання пропусків занять	Відпрацювання пропущених занять з поважних та неповажних причин здійснюється шляхом проведення викладачем опитування здобувача за темою в усній або письмовій формі.
Допуск до підсумкового контролю	Підсумковий контроль-екзамен. До екзамену допускаються всі здобувачі, які набрали за результатами поточної роботи протягом семестру 60 балів. Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компонента для здобувачів очної форми навчання визначається як середньоарифметична сума балів поточної роботи та екзамену. Кращим здобувачам, які повністю виконали програму з освітнього компонента, виявили активність в науково-дослідній роботі за відповідною тематикою, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях та за результатами поточної роботи набрали 90 і більше балів, науково-педагогічний працівник має право виставити результат екзамену без опитування (при усному екзамені) чи виконання екзаменаційного завдання (при письмовому екзамені). Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компонента для здобувачів заочної форми навчання оцінюється в 100 балів, відповідно до положення «Про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти».
Академічна доброчесність	Положення про академічну доброчесність науково-педагогічних, педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти. Політика застосування штучного інтелекту (ШІ).
Інші складові політики компонента	Обов'язковою умовою формування фахових компетенцій здобувача є розвиток soft skills (м'яких навичок), а саме розвиток ефективних комунікацій, креативності, гнучкого і критичного мислення, що можливо за рахунок виконання самостійної роботи здобувача, а саме участі з доповідями у студентських конференціях, семінарах, гуртках, дискусійних клубах, проходження онлайн курсів (наприклад «Prometheus»), тренінгів з тематики освітнього компонента

Затверджено на засіданні кафедри протокол протокол №02 від 19.01.2026

Науково-педагогічний працівник

Оксана СЛОБОДИСЬКА

Завідувач кафедри

Юлія КОКАРЧА